

LAPSIASIANEUVOSTON RAPORTTI VUODELTA 2016

KALLIO

Alavieskan kunta
Nivalan kaupunki
Sievin kunta
Ylivieskan kaupunki
Peruspalvelukuntayhtymä Kallio

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	3
1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman strategisten päämäärien toteutuminen vuonna 2016	6
2. Suunnitelman toteutuminen palveluissa	7
3. Lapsiasianeuvoston tavoitteiden toteutuminen	12
4. Miltä näyttää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi vuonna 2015 valittujen mittareiden valossa	14
5. Johtopäätökset ja lapsiasianeuvoston ehdotukset toimenpiteiksi vuodelle 2018.....	24
6. Kehittämissuhteet ja konkreettiset toimet (taulukko).....	26

TIIVISTELMÄ

Lapsiasianeuvoston raportissa vuodelta 2016 kuvataan Peruspalvelukuntayhtymä Kallion ja sen jäsenkuntien yhdessä laatiman Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2014 - 2017 toteutumista strategisten päämäärien ja palvelujen näkökulmasta. Lisäksi kuvaillaan lapsiasianeuvoston talousarvioihin tekemien ehdotusten toteutumista ja esitetään eri mittareiden avulla lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannetta Kallion alueella. Raportissa esitetään johtopäätökset ja ehdotukset talousarvioihin vuodelle 2018.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kolmen strategisen päämäärään toteutuminen vuonna 2016:

- **Palveluiden painopisteen tulee olla yleisissä palveluissa.** Tavoitteen toteutumisessa on vielä jonkin verran puutteita ja painopiste on edelleen liikaa korjaavassa työssä. Eri-tyisesti lasten ja nuorten matalan kynnyksen psykososiaalisten palvelujen puute näkyy kustannusten lisääntymisenä ja asiakaspaineena muissa palveluissa. Lapset puheeksi menetelmä on käytössä Peruspalvelukuntayhtymä Kallion lasten ja perheiden palveluissa sekä kuntien varhaiskasvatuspalveluissa.
- **Palvelut järjestetään yhteistyössä.** Yhteistyötä ja toimintojen rajapintojen tarkastelua Kallion ja peruskuntien kanssa on lisätty esimerkiksi yhdyspintaprosesseja päivittämällä. Yhteistyötä on vielä vara lisätä esimerkiksi joustavien palveluketjujen ja palvelujen koordinoinnin osalta. Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on lisääntynyt ja heidän tuottamien palvelujen valikoima on lisääntynyt ja monipuolistunut.
- **Verkostomainen ja kustannustehokas toiminta.** Eri toimijoiden yhteistyössä jatkettu on verkostomaisesti toimivan perhekeskuksen toimintamallin kehittämistä. Kustannustehokkaan toiminnan tavoite ei ole kaikilta osin toteutunut, vaikka korjaavien palvelujen kuten lasten ja nuorten psykiatrian erikoissairaanhoidon kustannukset ovat laskeneet edelliseen vuoteen verrattuna.

Palveluja on pystytty kehittämään, monipuolistamaan ja yhteistyötä sekä verkostomaista toimintaa lisäämään hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden suuntaisesti. Palveluntarpeen lisääntyneestä kysynnästä johtuen joidenkin palvelujen järjestämisessä suositusten mukaisesti on ollut ajoittain haastetta.

Talousarvioihin vuodelle 2016 esitetyistä toimenpiteistä on toteutunut ennaltaehkäisevien lapsiperheiden palveluiden yhteensovittaminen. Neuvolan perhepalveluohjaus ja ennaltaehkäisevän perhetyön palvelut yhdistettiin yhdeksi tiimiksi ja perhetyön sisältöä kehitettiin sekä palvelun saannin kriteerejä tarkennettiin.

Tavoitteena ollut uuden sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen järjestäminen yleisissä palveluissa (esimerkiksi koulujen perhetyö) toteutui siten, että Nivalassa hankerahoituksella on toiminut määräaikainen koulun nuorisotyöntekijä. Ylivieskassa on jo usean vuoden ajan etuluokassa toiminut perhetyöntekijä.

Lastensuojelun ja koulun välisen yhteistyön mallinnus aloitettiin, mutta työ on vielä kesken. Lapset puheeksi menetelmä on käytössä Peruspalvelukuntayhtymä Kallion lasten ja perheiden palveluissa sekä kuntien varhaiskasvatuspalveluissa. Kallion kuntien opetustoimissa pisimmällä ollaan Nivalassa, jossa menetelmäkoulutukset on aloitettu.

Kallion kunnissa ei ole matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita saatavilla ja niiden tarve korostuu etenkin yläkouluilla ja toisen asteen oppilaitoksissa. Tavoitteeksi asetettu lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kohdentaminen ei täysin toteutunut. Tavoitteena oli Nupun (nuorisopsykiatrisen yksikkö) toiminnan laajentaminen, joka toteutuu vuoden 2017 alusta, jolloin henkilöstöresurssia lisättiin psykiatrisella sairaanhoitajalla ja psykologilla. Tavoite merkkaritoiminnan (koulun psykiatrisen sairaanhoitaja) selvittämisestä ei toteutunut, sillä selvityksiä ei tehty yhdessäkään kunnassa. Ylivieskassa merkkaritoiminnan resurssitarve on kuitenkin tarkoitus selvittää tuetun opetuksen toimintamallin suunnittelun yhteydessä vuonna 2017.

Koulukuraattoriresurssissa on kuntakohtaisia eroja. Nivalan opetustoimessa koulukuraattoreiden resursointi suhteessa oppilasmääriin on ollut oppilashuoltolain mukaista. Ylivieskassa koulukuraattoriresurssi suhteessa oppilasmääriin ja kouluasteisiin on vähäinen, vaikka vuoden 2017 talousarvioon sisältyy kolmannen koulukuraattorin resurssi. Vastaavien koulukuraattorien resursoinnissa Alavieskassa ja Sievissä on ollut haasteita.

Koulupsykologin toiminnassa on ollut vaihtelevuutta ja resurssipuutetta. Ylivieskassa virka on ollut koulupsykologin virkavapaan ajan 5-12/2016 täysin täyttämättä. Kunnat ovat käyttäneet jonkin verran ostopalvelua koulupsykologiresurssin turvaamiseksi. Koulupsykologipalvelujen toimimattomuus näkyy lasten ja nuorten asioiden pitkittymisenä ja mutkistumisena sekä paineena muissa palveluissa kuten kouluterveydenhuollossa ja perheneuvolassa.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että valtaosa alueella asuvista perheistä voi hyvin, ja heidän hyvinvointinsa taataan toimivilla peruspalveluilla. Resurssia suuntautuu kuitenkin edelleen paljon korjaavaan työhön tai perustehtävän ylläpitoon, eikä ennaltaehkäisevää työtä pystytä tekemään riittävän tehokkaasti. Ehkäisevien palvelujen ja matalan kynnyksen palvelujen ja psykososiaalisen tuen vähäisyys/puute näkyy asiakaspaineena muun muassa perheneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa lasten ja nuorten psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa, lastensuojelussa, perheneuvolassa sekä opiskelijaterveydenhuollossa.

Lapsiasianeuvosto oli huolissaan korjaavien palvelujen palvelutarpeiden jatkuvasta kasvusta ja ehdottaa seuraavia toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi Kallion ja alueen kuntien toimintasuunnitelmiin ja talousarvioihin vuodelle 2018:

1) Matalan kynnyksen ennaltaehkäisevän ja psykososiaalituen tarjoaminen yleisissä palveluissa

Vastuutaho: Kuntien sivistystoimet

- Riittävä koulukuraattori ja -psykologi resursointi suhteessa oppilasmääriin, koulujen määrään huomioiden myös esiopetus ja toinen aste.
- Oppilashuollon ohjaus-/johtoryhmien sekä yhteisöllisten oppilashuoltoryhmien toiminnan kehittäminen oppilashuoltolain mukaisesti
- Etuluokkien ja laaja-alaisen erityisopetuksen kehittäminen huomioiden myös ala-aste
- Matalankynnyksen mielenterveyspalveluiden tarpeen selvittäminen kouluissa
- Erityisen tuen kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Vastuutaho: Kaikki toimijat

- Ehkäisevien ja matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen mahdollisuuksien ja lain säädännön mukaisesti.
- Yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa matalan kynnyksen palveluiden kehittämisessä ja järjestämisessä.

2) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien päivittäminen ja seuraaminen kuntakohtaisesti

Vastuutaho: kunnat

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien laatiminen kuntakohtaisesti
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien seuraaminen ja raportointi siten, että joku toimiva kuntakohtainen monialainen yhteistyöryhmä ottaa vastuun asiasta.
- Kallio osallistuu suunnitelmien laatimiseen monialaisen yhteistyöryhmän kautta

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman strategisten päämäärien toteutuminen vuonna 2016

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2014 - 2017 kirjattiin kolmeen strategista päämäärää, joiden läpäisevänä periaatteena on asiakkaan ja perheen osallistaminen ja tavoitteena palvelujen järjestämisessä on hyvä lapsuus ja lapsiperheiden arjen turvaaminen.

*** Palveluiden painopiste on yleisissä palveluissa;** turvataan lapsiperheille riittävät ja laadukkaat palvelut, lapsilähtöinen työskentelytapa toteutuu jokaisella palvelusektorilla ja lapset puheeksi toiminnan vakiinnuttaminen.

Tavoitteen toteutuminen:

Tavoitteen toteutumisessa on vielä puutteita. Lapsiperheille ei kaikilta osin ole pystytty turvaamaan riittäviä ja laadukkaita palveluita. Palveluiden painopiste on kuitenkin vielä liikaa korjaavissa palveluissa. Lapset puheeksi toimintamallin käyttöönotto on edennyt siten, että Lapset puheeksi - menetelmä on vakiintunut toimintakäytännöksi useissa Kallion lasten ja perheiden palveluissa sekä kuntien varhaiskasvatuspalveluissa. Esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvoloissa on käyty 462 lapset puheeksi keskustelua. Lapset puheeksi - menetelmä ei ole vielä järjestelmällisessä käytössä alueemme kouluissa. Nivalassa menetelmän koulutusta perusopetuksessa on aloitettu.

*** Palvelujen järjestäminen yhteistyössä Peruspalvelukuntayhtymä Kallion ja Kallioon kuuluvien peruskuntien sekä kolmannen sektorin kesken;** yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden kesken.

Tavoitteen toteutuminen:

Yhteistyötä eri toimijoiden välillä on tehty kunnittain toimivissa monialaisissa yhteistyöryhmissä. Säännöllistä moniammatillista yhteistyötä jatkettiin mm. laajan 4-vuotistarkastuksen toteutuksessa, lastenneuvolatyöryhmien ja opiskelija/oppilashuoltoryhmien kokoontumisissa. Oppilashuoltoa kehitettiin moniammatillisesti yhteistyössä. Yhteistyötä kolmannen sektorin ja eri järjestöjen kanssa on pyritty lisäämään. Kolmannen sektorin palveluiden määrä ja palveluvalikoima onkin alueellamme lisääntynyt esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Pelastakaa lapset ry:n toimesta sekä Sievin perhepalvelukeskus ry:n toimesta.

*** Verkostomainen ja kustannustehokas toiminta; varhainen tuki ja sopimukset rajapintaprosesseista**

Tavoitteen toteutuminen:

Verkostomaisen toiminnan kehittämistä jatkettiin mm. verkostomaisen perhekeskuksen toimintamallin mukaisessa toiminnassa ja rajapintaprosessien mallintamisessa. Tavoitteen toteutumisessa on vielä kustannustehokkaan toiminnan ja varhaisen tuen osalta puutteita ja painopiste on edelleen liikaa korjaavassa työssä. Korjaavien palveluiden, kuten lastensuojelun ja lasten ja nuorten psykiatrisen erikoissairaanhoidon asiakasmäärät ja kustan-

nukset, olivat korkealla tasolla. Tämä kertoo osaltaan myös siitä, että yhteistyön toimivuudessa on vielä parannettavaa, vaikka yhteistyötä eri toimijoiden välillä on tiivistetty. Matalan kynnyksen psykososiaalituen vähäisyys/ puute ja oppilashuollon psykologipalvelujen vähäisyys/ puute on näkynyt erityisesti paineena perheneuvolassa siten, että työ on paljolti korjaavaa eikä tärkeää varhaista tukea perheille pystytä antamaan siinä määrin, kun tarvetta olisi. Lisäksi odotusaikojen pidentyminen voi johtaa lapsen/nuoren osalta tilanteen hankaloitumiseen siinä määrin, että perheneuvolan tuki ei ole enää riittävää. Tämä vaikuttaa omalta osaltaan myös erikoissairaanhoidon kuluihin.

2. Suunnitelman toteutuminen palveluissa

Varhaiskasvatuspalveluissa lasten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet toteutuvat seuraavasti: Lapset puheeksi -menetelmä on aktiivisessa käytössä varhaiskasvatuksessa kaikissa Kallion alueen kunnissa. Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen oli vuoden loppuun mennessä käynyt Nivalassa 88 ja Ylivieskassa 90 varhaiskasvatuspalveluiden työntekijää. Sievissä varhaiskasvatuksen vakituinen henkilöstö on käynyt Lapset puheeksi menetelmäkoulutuksen. Nivalan, Sievin ja Ylivieskan varhaiskasvatuspalveluissa on jokaisessa yksi lapset puheeksi kouluttajapari. Kasvatuskumppanuuskoulutukset, johon suuri osa kuntien varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on osallistunut, oli hyvänä tukena Lapset puheeksi -toimintamallin käyttöönotossa. Henkilöstön koulutautumisen jälkeen Lapset puheeksi -keskusteluja tarjottiin kunnallisessa perhepäivähoidossa 3-vuotiaiden olevien lasten vanhemmille. Kunnallisten päiväkotien osalta Lapset puheeksi -vasu-keskustelu tai Lapset puheeksi -keskustelua tarjottiin 3-vuotiaiden lasten vanhemmille. Kotihoidossa tai yksityisessä päivähoidossa olevien 3-vuotiaiden lasten osalta Lapset puheeksi -keskusteluja tarjotaan lastenneuvolassa.

Aikuissosiaalityössä tehtiin ennaltaehkäisevää työtä perheiden kanssa palveluohjauksen ja taloudellisen tuen muodoissa. Palveluohjauksessa tehtiin perheen kokonaistilanteen kartoitus. Taloudellisen tuen muotoja olivat harkinnanvaraiset, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki esimerkiksi asumiskustannuksiin, lasten tarvikkeisiin ja opintojen tukemiseen. Kertaluonteisilla avustuksilla pyrittiin auttamaan perheitä selviämään jatkossa itsenäisesti.

Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön kokonaisuus (Sohvi) perustettiin 1.1.2016 yhdistämällä neuvolan perhepalveluohjaus ja ennaltaehkäisevä perhetyö. Asiakastarpeisiin pystyttiin vastaamaan pääsääntöisesti hyvin. Perheohjaajat tekevät arviointi- ja neuvontakäyntejä sekä suunnitelmallista, pitkäkestoista perhetyötä. Perhetyön sisällöllistä kehittämistä ja palvelun saannin kriteerejä tarkennettiin. Lapsiperheiden kotipalvelu palvelusetelin käyttöä jatkettiin. Palveluseteli on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi ja sen käyttö lisääntyi vuoden 2016 aikana. Käytössä on kuitenkin kuntakohtaisia eroja. Lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelillä pystyttiin hyvin reagoimaan perheiden äkillisiin kriiseihin ja myös tukemaan perheitä pidempikestoisesti. Kunnalliseen, maksulliseen lapsiperheiden kotipalveluun ei käytännössä ole ollut lainkaan resursseja, koska perheohjaajien työpanos kohdentuu pidempikestoiseen perhetyöhön.

Lastensuojelussa työntekijöiden tehtäviä järjesteltiin uudelleen niin, että sosiaaliohjaajat hoitavat itsenäisesti sosiaalihuoltolain mukaisista prosesseista tukihenkilö- ja tukiperhe-toiminnan sekä yhteistyössä lastenvalvojien kanssa valvottujen tapaamisten organisoinnin ja päätöksenteon.

Lastensuojelussa hyvinvointisuunnitelma on toteutunut siten, että työntekijäkohtaista erikoistumista lastensuojelun asiakasprosessissa (lastensuojeluilmoitusten/palvelutarpeen arviointeja koskevien pyyntöjen vastaanotto ja käsittely, avohuolto, sijaishuolto) kehitettiin edelleen. Vuoden 2015 alusta perustetun Palvelutarpeen arviointitiimin (Arvi - tiimi) työskentelyä kehitettiin edelleen vaikuttavammaksi tiimin sisällä ja yhteistyössä lastensuojelun kanssa. Palvelutarpeen arviointitiimin henkilöstörakennetta muutettiin loppuvuodesta niin, että jatkossa tiimiin kuuluvat kaksi sosiaalityöntekijää, kaksi sosiaaliohjaajaa ja perhetyöntekijä. Kodin ulkopuolisten sijoitusten kustannusten kasvun ehkäiseminen ei toteutunut suunnitellusti, vaikka yhteistyötä esimerkiksi perhehoidon järjestämiseksi, tehtiin useamman toimijan kanssa. Kustannusten taso määrittyy pitkälti sijoitettavan tuen tarpeen perusteella ja koska toimitaan ostopalvelujen varassa, ei kustannuksiin ole mahdollisuutta lastensuojelusta juurikaan vaikuttaa. Lastensuojelun sijoitusten määrässä ei tapahtunut merkittävää kasvua ja hoitovuorokausien määrä väheni, mutta se ei oleellisesti vaikuttanut kustannuksiin. Suurin osa sijoitetuista oli nuoruusikäisiä ja heille ei löytynyt perhesijoituspaikkoja, vaan heidät piti sijoittaa ammatillisiin perhekoteihin tai lastensuojeluyksiköihin. Moniammatillista lastensuojelun tukiryhmän toimintaa ei saatu edelleenkään käynnistettyä.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimista merkittävä on tehostettu perhetyö. Tehostetun perhetyön mallintamista lastensuojelussa jatkettiin edelleen vuonna 2016 niin, että perhetyön prosessille määriteltiin tietyt toiminnan tasot ja palvelulle kesto. Perhetyöntekijät koulutettiin intensiivisen perhearviointimenetelmän käyttöön ja sen systemaattinen käyttöönotto aloitettiin. Myös tehostetun perhetyön ja sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön yhdyspintaa tarkasteltiin.

Lastensuojelussa jatkettiin edelleen 1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain toteuttamista niin, että sosiaaliohjaajien työn- ja tehtävänkuvia tarkistettiin. Sosiaaliohjaajat (2) vastaavat jatkossa sosiaalihuoltolain mukaisesta tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnasta sekä valvottujen tapaamisten järjestämisestä yhteistyössä lastenvalvojien kanssa.

Lastensuojelun sosiaalityössä tarkennettiin lastensuojeluasiakkuuksien kriteerejä ja työn suunnitelmallisuutta edelleen. Lastensuojelun asiakasmäärä laski kuntakohtaisesti kaikissa kunnissa, kun perheille pystyttiin tarjoamaan sosiaalihuollon palveluita jo palvelutarpeen arvioinnin aikana. Lakimääräisissä käsittelyajoissa lastensuojeluilmoitusten ja palvelutarpeen arviointien osalta pysyttiin, vaikka palvelutarpeen arviointitiimin työskentely oli ajoittain ruuhkautunut. Tehostetun perhetyön mallin käyttöönotto toteutettiin ja toimintaa muutettiin intensiivisempään suuntaan ja tehostetun perhetyön ajallista kestoja rajattiin. Pelastakaa Lapset ry:n kanssa jatkettiin yhteistyötä ennaltaehkäisevien palveluiden laajentamisessa ja markkinoinnissa. Lastensuojelun henkilöstö osallistui aktiivisesti verkostomaisen perhekeskuksen toimintamallin kehittämiseen ja kuntakohtaisiin kehittämistyöryhmiin.

Perheneuvolassa oli osan vuotta vajausta lastenpsykiatri- ja psykologipalveluissa. Eniten apua perheneuvolasta haettiin lasten ja nuorten psyykkiseen oireiluun sekä lapsen sopeutumishäiriöihin liittyen. Alakouluikäiset lapset olivat selkeästi suurin ryhmä perheneuvolan asiakkaissa. Perheneuvola ja Kallion nuorisopsykiatrinen yksikkö Nuppu ovat edelleen jatkaneet yhteistyötä psyykkisesti oireilevien nuorten hoidon järjestämisessä. Yhteistyötä on tehty aktiivisesti myös Kallion erityistyöntekijöiden kanssa sekä perheohjaustiimi Sohvin kanssa. Perheneuvolatyöskentelyn painopiste on ollut korjaavassa työssä eikä mahdollisuutta ennaltaehkäisevän työn lisäämiseen nykyisillä resursseilla juurikaan ole ollut. Perheneuvolaan tulostyistä lähes puolet liittyi lasten ja nuorten psyykkiseen (esim. ahdistus, masennus, pelot, pakko-oireet ja valikoiva puhumattomuus) ja psykosomaattiseen oireiluun tai sopeutumisvaikeuksiin (esim. ylivilkkaus, levottomuus, tarkkaamattomuus ja erilaiset käytöshäiriöt). Neljännes asiakkaista hakeutui perheneuvolaan perhe- tai parisuhdeongelmien vuoksi. Asiakkaiden moninainen tuen tarve on osittain näkynyt jonoina ja odotusaikojen pidentymisenä. Keskimääräinen odotusaika perheneuvolaan oli 4 – 6 viikkoa, mutta ajoittain jopa kaksi kuukautta. Kiireellisissä asioissa pyrittiin aika antamaan nopeammin.

Neuvolapalveluissa, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa toteutettiin systemaattisesti äitiys- ja lastenneuvolassa Lapset puheeksi -keskustelut odottaville vanhemmille ja kotona tai yksityisessä päivähoidossa oleville 3-vuotiaiden lasten vanhemmille. Eri työryhmissä on pohdittu yhteistyötä, työnjakoa ja palvelujen sujuvuutta, kirjallista ohjeistusta on saatu esimerkiksi alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelyyn tilanteisiin, joissa joko lapsella tai perheellä on terapian tai muun tuen tarvetta.

Kouluterveydenhuollossa käynnistettiin laajojen tarkastusten yhteenvedot, joista saadaan hyvinvointitietoa, jota tulisi hyödyntää kohdentaessa yhteisöllistä oppilashuoltotyötä niin yksittäisessä koulussa kuin laajemmin kuntatasolla.

Neuvola-asetuksen (338/2011) mukaiset lakisääteiset tarkastukset toteutuivat vuonna 2016 lukuun ottamatta lastenneuvolan 8 kk:n ikäisten lääkärin tarkastuksia. Positiivista vuonna 2016 oli se, että lääkäriresurssia saatiin lisää ja sen myötä myös opiskeluterveydenhuollon lääkärin tarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisina.

Huolen aiheeksi yläkouluilla ja opiskelijaterveydenhuollossa nousi mielenterveyspalveluiden riittämättömyys ja siitä aiheutunut kuormitus terveydenhoitajan työhön. ”Kannateltavien” nuorten määrää seurattiin ja heitä oli yhteensä 32 – 35, eniten kannateltavia oli Ylivieskassa, 24 – 29 nuorta. Nuorten terapian tarpeen yleisin syy on masennukseen liittyvät oireet, ahdistus, paniikkioireilu, syömishäiriöt, yksittäisillä oppilailla esiintyi myös itsetuhoisuutta. Osalla näistä oppilaista oli terapiat jo aloitettu, mutta he tarvitsivat sen lisäksi kannattelukäyntejä terveydenhoitajalla tai kuraattorilla.

Henkilöstöresurssien osalta lääkärin työpanosta tulee vielä lisätä vähintään yhdellä, ja terveydenhoitajien osalta vaje on supistunut 0,5 henkilötyövuoteen alhaisen syntyvyyden takia. Kouluterveydenhuollossa koko perheen hyvinvointia kartoittaviin laajoihin tarkastuksiin kansallisen suosituksen mukainen aika (60min/oppilas ja perhe) on riittämätön.

Terapiakeskuksessa osana mielenterveyspalveluita toimii Kallion nuorisopsykiatrisen yksikkö Nuppu, joka vastaa Peruspalvelukuntayhtymä Kallion (Ylivieska, Nivala, Sievi ja Alavieska) nuorisopsykiatrisesta avohoidosta. Yksikön tavoitteena on varmistaa, että vaikeammin oireilevat saavat asianmukaisen psykiatrisen hoidon omalla kotipaikkakunnalla. Vastaanottoja on jokaisessa Kallion kunnassa. Nuorisopsykiatria käy konsultoimassa noin kaksi kertaa kuukaudessa. Mielenterveysyksikkö Nupussa työskenteli vuonna 2016 yhtenä päivänä viikossa apulaisylilääkäri (psykiatria erikoistuva lääkäri, kaksi (2) psykiatrian sairaanhoitajaa sekä ostopalveluna nuorisopsykiatri ja toimintaterapeutti.

Esi- ja perusopetuksessa yhtenäinen oppilashuollon malli ja kolmiportaisen tuen malli on käytössä Kallion alueen kunnissa. Oppilashuollon toimintamallia on päivitetty vastaamaan uudistuneen oppilas- ja opiskelijahuoltolain vaatimuksia. Merkittävänä lisänä määräraha- puolella on ollut muutamana vuotena Opetusministeriön myöntämä kuntakohtainen opetusryhmien pienentämisen erityisavustus. Se on helpottanut ryhmäkokojen pienentämistä ja oppilaiden hyvinvointiin on vaikutettu sitä kautta. Kallion kunnissa on käytössä myös perusopetuksen laatukäsikirjaan pohjautuva laatu järjestelmä.

Nivalassa laadittiin Esiopetuksen oppilashuollon suunnitelma. Vuoden 2016 alusta Nivalassa on ollut esiopetuksesta vastaava kuraattori.

Nuorisotyössä kaikki Kallion alueen nuorisotoimet tarjoavat nuorisolain hengen mukaisesti paikkakunnan tarpeet huomioon ottaen liikunnallista -, kulttuurista -, monikulttuurista - sekä kohdennettua nuorisotyötä sekä mm. kerhoja, tapahtumia, retkiä, leirejä. Kunnissa on toimivat nuorisotilat, ohjaajien määrä vaihtelee kunnittain. Avointen ovien toiminta on säännöllistä, pitkäjänteistä työtä nuorten kanssa. Nuorisotilojen avointen ovien toiminnassa kasvatuksellinen ohjaus sekä mm. ehkäisevä päihdetyö ja sosiaalinen vahvistaminen ovat tärkeässä osassa. Avointa toimintaa järjestetään kunnasta riippuen eri kohderyhmille, huomioiden laajasti nuorisolain ikämääritelmä.

Etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajapalveluja toteutettiin kaikissa alueen kunnissa. Jelppiverkko – Nuorten aktivointipalvelu on Ylivieskan seudun kuntien nuorisotoimien luoma yhteinen toimintamalli, jonka kautta toteutetaan etsivää nuorisotyötä sekä seinätöntä työpajapalvelua Alavieskassa, Sievissä ja Ylivieskassa. Jelppiverkko tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille tukea, ohjausta ja neuvontaa. Jelppiverkko järjestää myös päiväaikaan erilaista ryhmätoimintaa, joka on nuorille ilmaista. Nivalan kaupunki osti Nivalan Työpajasäätiöltä ostopalveluina Etsivän nuorisotyön ja Nuorten työpajapalvelut. Nivalassa etsivä nuorisotyö tuotetaan omana toimintana kaupungin nuorisopalvelujen kautta. Nuorten kivi- ja jalalliset työpajat sijaitsivat Nivalassa ja Ylivieskassa. Nuorten työpajatoimintaa organisoivat 2016 Ylivieskassa yhdistyspohjaisena toimiva Sytyke Centre.

Kallion alueen seurakunnat järjestivät vuoden aikana lapsi-, nuoriso- ja perhetyössä päiväkerhoja, pyhäkouluja sekä perhekerhoja. Varhaisnuorisotyössä järjestettiin erilaisia kerhoja 7-14 -vuotiaille, joissa ohjaajina toimivat vapaaehtoiset nuoret. Nuorisotyössä kokoon-tui erilaisia nuorten ryhmiä ja järjestettiin rippikouluja. Seurakunnat tekivät monipuolista kasvatuksellista, sosiaalista ja syrjäytymistä ennaltaehkäisevää yhteistyötä sekä kuntien, järjestöjen että yksityisen sektorin kanssa.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminta oli aktiivista Kallion alueella. Neljän paikallisyhdistyksen vapaaehtoistoimintaa koordinoi Pohjois-Pohjanmaan piirin vapaaehtoistoinnin koordinaattori. Vuonna 2016 MLL:n perhekahvilat kokoontuivat viikoittain Ylivieskassa, Nivalassa ja Alavieskassa. Uutena alkoi iltaperhekahvilan toiminta Joukahaisen päiväkodissa Ylivieskassa. Perhekahvilaohjaajat saivat koulutusta ja tukea vapaaehtoistehtävässään, koordinaattori vieraili vuoden aikana kaikissa perhekahviloissa. Uusia perhekuumeja perehdytettiin Ylivieskaan viisi sekä Nivalaan kaksi, kummissuhteita aloitettiin kolme. Ylivieskassa toimintansa aloitti kolme uutta päiväkotimummiä ja yksi vaari. Nivalassa mummit lukevat viikoittain satuja kirjastolla.

Alueen paikallisyhdistykset ovat aktiivisia ja niihin on rekrytoitu paljon uusia vapaaehtoisia esimerkiksi hallitustyöhön ja perheille suunnattujen kerhojen ja tapahtumien järjestämiseen. Nivalan paikallisyhdistys aloitti lapsiparkin yhteistyössä Liikuntakeskus Uikon kanssa. Lisäksi Nivalassa jatkaa perheiden liikuntakerho. Yhdistykset jakoivat joulun alla Hyvä Joulumieli -lahjakortteja. Yhteistyö alueen oppilaitosten, seurakunnan ja toisten järjestötoimijoiden kanssa on tiivistä sekä yhdistysten että piirin osalta.

Vapaaehtoistoiminnan koordinaattori kuului Kallion lapsiasiainneuvostoon sekä perhekeskustyöryhmiin Ylivieskassa, Nivalassa ja Sievissä. Koordinaattori osallistui aktiivisesti kokouksiin sekä esitteli MLL:n toimintaa kuntien työntekijöille. MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri hallinnoi helmikuusta alkaen Rieska-Leaderin rahoittamaa TSEMPPI – Iloa ryhmästä! -hanketta. Hankkeessa työskenteli toukokuusta alkaen vertaistoiminnan ohjaaja. Vertaistoiminnan ohjaajan tehtävänä oli tukea kuntalaisia lapsiperheille suunnattujen ryhmien aloittamisessa. Ylivieskan iltaperhekahvilan lisäksi Sievissä aloitettiin Äitien olkkari. Ylivieskassa järjestettiin lapsiperheille suunnattua puistotoimintaa kesäkuussa 2016. Syksyllä vertaistoiminnan ohjaaja toteutti yhteistyössä koulujen toimintaterapeutin kanssa yhdessä ylivieskalaisessa ekaluokassa oppilaiden ryhmäytymisprojektin. Projektiin liittyi myös koululaisten vanhempien vertaistapaamisia. Piirin työntekijät tekivät vierailuja ylivieskalaisilla alakouluilla liikuntaleikkipäivien muodossa, vierailut jatkuvat tulevana vuonna. Hankkeessa on suunnitteilla uusia ryhmiä vuodelle 2017. TSEMPPI -hanke toimii Ylivieskassa, Sievissä, Alavieskassa sekä Kalajoella ja Merijärvellä.

Pelastakaa Lapset ry on järjestänyt tukiperheitä Kallion alueen lapsille lastensuojelun avohuollon tukitoimina 24 lapselle ja sosiaalihuoltolain mukaisena palveluna 22 lapselle. Vuoden 2016 lopussa tukiperhettä odottavia lapsia oli PPKY Kallion alueella yhteensä 37, joista 27 lastensuojeluasiakkuudessa olevaa ja 10 sosiaalihuoltolain mukaista tukiperhettä odottavaa lasta. Vuonna 2016 Tukiperheille ja tukihenkilöille järjestettiin Oulussa SuperPark -tapahtuma, ja tukiperheille järjestettiin täydennyskoulutuspäivä Oulussa. Lisäksi järjestettiin perinteinen Linnanmäki-tapahtuma.

Tukihenkilöitä on ollut vuoden 2016 lopussa yhteensä 12. Näistä miehiä on viisi ja naisia seitsemän. Tukihenkilötoiminnan piirissä on ollut 18 lasta ja 12 perhettä on saanut tukea tukihenkilötoiminnan kautta. Lapsia on tukihenkilötoiminnan jonossa ollut vuoden lopussa 18 kahdestatoista eri perheestä. Kaksi tukihenkilöä on ollut vuoden lopussa vapaana. Vuonna 2016 ei valmennettu uusia tukihenkilöitä.

Perheet ohjautuvat tukihenkilötoiminnan piiriin suurimmaksi osaksi neuvoloiden, koulukuraattoreiden ja perheneuvolan kautta sekä osa perheistä ottaa itse suoraan yhteyttä. Tukihenkilötoiminta on ammatillisesti ohjattua. Tukihenkilöt saavat tarvittaessa henkilökohtaista tukea työntekijältä joko tapaamisin tai puhelimitse. Tukihenkilöille on järjestetty työnohjauksellinen vertaisryhmä sekä virkistystä joka kolmas kuukausi.

Sievin Perhepalvelukeskus ry:llä on ollut monipuolista sieviläisille lapsiperheille suunnattua toimintaa vuonna 2016. Perhemiittejä on järjestetty 34 kertaa ja niissä on ollut keskimäärin 34 henkilöä/ kokoontumiskerta. Lapsiparkkeja on järjestetty kerran viikossa. Vuoden aikana yhteensä 24 kertaa. Lapsiparkkeihin on osallistunut yhteensä 111 lasta, jossa on laskua edelliseen vuoteen verrattuna 44 lasta. Perhetyön piirissä on ollut 30 eri perhetä ja käyntikertoja on ollut käyntikertaa 1 - 18 kertaa/perhe.

3. Lapsiasianeuvoston tavoitteiden toteutuminen

Lapsiasianeuvosto oli huolissaan korjaavien palvelujen palvelutarpeiden jatkuvasta kasvusta ja ehdotti seuraavia toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi Kallion ja alueen kuntien toimintasuunnitelmiin ja talousarvioihin vuodelle 2016:

1. Oikea-aikaisen varhaisen tuen tarjoaminen yleisissä palveluissa.

- ennaltaehkäisevien lapsiperheiden palveluiden yhteensovittaminen

Vastuutaho: Kallio

Tavoitteen toteutuminen:

Tavoite toteutui siten, että Sosiaalihuoltolainmukaisen perhetyön kokonaisuus (Sohvi) perustettiin 1.1.2016 yhdistämällä neuvolan perhepalveluohjaus ja ennaltaehkäisevä perhetyö. Perhetyön sisältöä kehitettiin ja palvelun saannin kriteerejä tarkennettiin. Lapsiperheiden kotipalvelu palvelusetelin käyttöä jatkettiin.

- uuden sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen järjestäminen yleisissä palveluissa (esimerkiksi koulujen perhetyö)

Vastuutaho: Sivistystoimet

Tavoitteen toteutuminen:

Monialaisen yhteistyön tehostamiseksi ja lasten ja nuorten hyvän mielenterveyden ylläpitämiseksi ja varhaiseen tukeen on Nivalassa hankerahoituksella saatu määräaikainen koulun nuorisotyöntekijä. Ylivieskassa on jo usean vuoden ajan etuluokassa toiminut perhetyöntekijä.

- lastensuojelun ja koulun välisen yhteistyön mallinnus
- Lapset puheeksi toimintamallin käynnistäminen ja ohjausryhmän laajentaminen sivistystoimen edustajalla

Vastuutaho: Kallio ja sivistystoimet

Tavoitteen toteutuminen:

Tavoite on toteutunut osittain sillä, lastensuojelun ja koulun välisen yhteistyön mallinnus on aloitettu, mutta työ on vielä kesken. Lapset puheeksi menetelmä on käytössä Peruspalvelukuntayhtymä Kallion lasten ja perheiden palveluissa sekä kuntien varhaiskasvatuspalveluissa. Kallion kuntien opetustoimissa Lapset puheeksi toimintamallia ei ole vielä otettu järjestelmälliseen käyttöön. Nivalan perusopetuksessa LP-menetelmään on koulutettuna n. 20 henkilöä, mutta menetelmä ei ole vielä käytössä.

2. Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kohdentaminen sekä varhaisessa tuessa että korjaavissa palveluissa.

- Nupun toiminnan laajentaminen kahdella psykiatrisella sairaanhoitajalla.

Vastuutaho: Kallio

Tavoitteen toteutuminen

Tavoite Nupun toiminnan laajentamista ei toteutunut vuonna 2016, mutta toteutui vuoden alusta 2017, jolloin henkilöstöresurssia saatiin lisää psykiatrisen sairaanhoitaja ja psykologi.

- Merkkaritoiminnan resursointitarpeen selvittäminen eri kunnissa
- koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelujen riittävä resursointi opillismäärää kohden huomioiden myös päiväkodissa esikoulua käyvät

Vastuutaho: Kuntien sivistystoimet

Tavoitteen toteutuminen:

Tavoite ei toteutunut sillä, merkkaritoimintaa (koulun psykiatrisen sairaanhoitaja) ei selvitetty yhdessäkään kunnassa. Ylivieskassa Merkkaritoiminnan resurssitarve on tarkoitus selvittää tuetun opetuksen toimintamallin suunnittelun yhteydessä vuonna 2017.

Koulukuraattoriresurssissa on kuntakohtaisia eroja. Nivalan opetustoimessa koulukuraattoreiden resursointi suhteessa oppilasmääriin on ollut oppilashuoltolain mukaista. Ylivieskassa koulukuraattoriresurssi suhteessa oppilasmääriin ja kouluasteisiin on vähäinen, vaikka vuoden 2017 talousarvioon sisältyy kolmannen koulukuraattorin resurssi. Vastaavien koulukuraattorien resursoinnissa Alavieskassa ja Sievissä on ollut haasteita.

Koulupsykologin toiminnassa on ollut vaihtelevuutta ja resurssipuutetta. Ylivieskassa virka on lisäksi ollut koulupsykologin virkavapaan ajan 5-12/2016 täyttämättä. Kunnat ovat käyttäneet jonkin verran ostopalvelua koulupsykologiresurssin turvaamiseksi. Koulupsykologipalvelujen toimimattomuus näkyy lasten ja nuorten asioiden pitkittymisenä ja mutkistumisena sekä paineena muissa palveluissa kuten kouluterveydenhuollossa ja perheneuvolassa.

4. Miltä näyttää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi vuonna 2015 valittujen mittareiden valossa

Lapsiasianneuvosto on valinnut laajan mittariston lasten ja nuorten asioiden seuraamiseksi alueella. Kouluterveyskyselyn tulokset on esitelty raportissa joka toinen vuosi. Kouluterveyskysely toteutetaan seuraavan kerran keväällä 2017 ja se laajenee koskemaan alakoulun 4 ja 5 luokkaa ja heidän vanhempiaan. Mittareista nostetaan tällä kertaa esille oleellimmat lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin vaikuttavat asiat.

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella asui vuonna 2016 yhteensä 10 762 alle 21 -vuotiasta lasta ja nuorta. Tämä tarkoittaa sitä, että noin kolmannes koko alueen väestöstä on lapsia ja nuoria. Viimeisemmän tilaston mukaan (2015) Kallion alueella lapsiperheiden määrä 43,75 % kaikista perheistä on korkea. Vaihteluväli on Ylivieska 42,7 % - Sievi 45,7 % kaikkien perheiden määrästä.

TAULUKKO 1. LAPSIVÄESTÖ 2016

Lapsiväestö ikäryhmittäin; lukumäärä ja %-osuus koko väestöstä (THL 2016)										
	ALAVIESKA		NIVALA		SIEVI		YLIVIESKA		KALLIO	
	lapset	%	lapset	%	lapset	%	lapset	%	lapset	%
0-2v	91	3,4	457	4,2	216	4,3	662	4,4	1426	4,2
3-6v	143	5,4	728	6,7	360	7,1	938	6,2	2169	6,4
7-12v	210	8,0	1044	9,6	601	11,9	1283	8,4	3138	9,3
13-15v	114	4,3	506	4,6	261	5,1	570	3,8	1451	4,3
16-17v	68	2,6	308	2,8	179	3,5	380	2,5	935	2,8
18- 21v	124	4,7	536	4,9	277	5,5	706	4,6	1643	4,9
YHTEENSÄ	750	28,4	3 579	32,9	1 894	37,4	4 539	29,9	10 762	31,8

Ennusteet vuosille 2020 ja 2030 osoittivat, että lasten ja nuorten määrä Kallion alueella tulee yhä lisääntymään. Ennusteiden mukaan lasten ja nuorten määrässä tapahtuisi hieman laskua Alavieskassa ja Sievissä, mutta alle 21 -vuotiaiden määrä Ylivieskassa tulisi huomattavasti kasvamaan. Merkittävän suuri nousu tapahtuisi 7 - 15 -vuotiaiden lasten osuudessa väestöstä, sillä ennusteen perusteella vuonna 2030 tuota ikäluokkaa olisi useita satoja lapsia enemmän kuin vuonna 2014.

Varhaiskasvatuksessa mittareiden perusteella (%-osuus ikäluokasta) päivähoitossa olevien lasten määrässä oli eroja kuntien välillä. Alavieskassa, Sievissä ja Ylivieskassa kokopäivähoitossa olevien lasten määrä oli noussut huomattavasti edellisestä vuodesta. Alle 2-vuotiaista kokopäivähoitossa Nivalassa oli 17 % ja Ylivieskassa 29,9 %. Ylivieskassa kokopäivähoitossa olevien 3-5-vuotiaista lapsista kokopäivähoitossa oli 66,2 % lapsista. ja vastaava luku Nivalassa oli 51 %. Kotihoidon tuen piirissä olevien lasten määrä oli laskenut huomattavasti kaikissa kunnissa. Kunnallisessa päivähoitossa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä oli hieman laskenut. Ylivieskassa tukea tarvitsevien lasten määrä oli noussut ja se suurin verrattuna muihin kuntiin.

TAULUKKO 2. VARHAISKASVATUKSEN TILASTOJA VUODELTA 2016

Varhaiskasvatus	ALAVIESKA		NIVALA		SIEVI		YLIVIESKA	
	lapsia	%-osuus ikäluokasta	lapsia	%-osuus ikäluokasta	lapsia	%-osuus ikäluokasta	lapsia	%-osuus ikäluokasta
kokopäivähoidossa 0-2v	30 (+8)	33 %	76 (-11)	17 %	39	18 %	198 (+47)	29,9%
kokopäivähoidossa 3-5	63 (+13)	60 %	272 (-5)	51 %	141 (+28)	53 %	467 (+18)	66,2 %
osapäivähoidossa 0-2 v	< 5	< 1 %	5	1 %	7	3,2 %	11	1,6 %
osapäivähoidossa 3-5 v	< 5		19	4 %	22	8,2 %	33 (+11)	4,7 %
Yksityisen hoidon tuki 0-6 v	< 5		5 (-13)		23		19	
Päivähoidossa (kuntien itse tuottamat palvelut) erityistä tukea tarvitsevien lasten lkm ja %-osuus ikäryhmänsä lapsista (0-6 v)	< 5	< 2 %	26 (-13)	2,2 %	9 (-16)	1,5 %	103 (+20)	6,4 %
Päivähoidossa (kuntien itse tuottamat palvelut, ei sis. palveluseteleitä) erityistä tukea tarvitsevien lasten lkm ja %-osuus kuntayhtymän itse tuottaman päivähoidon piirissä olevista lapsista (0-6 v)	< 5		26 (-13)		9 (-16)		103 (+20)	
Kotihoidon tuki: lasten lkm	56 (-6)		204 (-147)		166 (-47)		315 (-55)	

Aikuissosiaalityö:

Toimeentulotukea sai Kallion alueella vuonna 2016 yhteensä 1482 perhettä, perheiden määrä pysyi samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna. Toimeentulotukea vuonna 2016 sai 364 lapsiperhettä. Kallion alueella noin neljännes kaikista toimeentulotukea saaneista perheistä on perheitä, joissa on alaikäisiä lapsia. Sievissä toimeentulotukea saaneita lapsiperheitä oli suhteellisesti eniten eli kolmannes kaikista toimeentulotukea saaneista asiakkaista. Yhden huoltajan perheitä toimeentulotukea saaneista Kallion alueella oli 181. Yhden huoltajan perheitä oli suhteellisesti eniten Ylivieskassa.

Lastensuojelu:

Perhe- ja sosiaalipalveluissa lastensuojelun tulosalueella tehtiin toiminnan muutosta 1.1.2016 alkaen yhdistämällä neuvolan perhepalveluohjaus ja ennaltaehkäisevä perhetyö omaksi sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön kokonaisuudeksi (Sohvi-tiimi). Koska kyseessä on uusi toimintakokonaisuus, ei vertailukelpoista tietoa ole saatavilla perhetyön osalta edelliseltä vuodelta.

Sosiaalihuoltolain mukaisessa tukiperhetoiminnassa oli vuonna 2016 yhteensä 46 lasta ja tukihenkilösuhteita oli kaksi. Määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 18 lapsella. Kuntakohtaista eroa asiakastarpeissa edelleen oli niin, että erityisesti Sievissä ajoittaista painetta oli

TAULUKKO 3. SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISEN PERHETYÖN TILASTOT 2016

	Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö			Lapsiperheiden kotipalvelun ja palvelusetelin asiakkaat 2016		
	Asiakas-perheet	alle 18v. lapset	työntekijät	Asiakas-perheet	alle 18v lapset	
ALAVIESKA	14	35	0,5	5 (+3)	21 (+14)	
NIVALA	45	122	2	33 (-8)	150 (-9)	
SIEVI	50	206	2	17 (+3)	89 (+33)	
YLIVIESKA	102	268	2,5	53 (+1)	185 (+2)	
YHTEENSÄ			7	108 (-1)	445 (+40)	

*yhden perheohjaajan tehtäviin kuuluu tiimivastaavan työtehtävät 0,5 työajasta

Kallion alueella tehtiin 934 lastensuojeluilmoitusta, jotka koskivat 540 lasta tai nuorta. Vuoteen 2015 nähden lastensuojeluilmoitusten määrä laski 93 ilmoituksella. Suhteutettuna ikäluokkaan lastensuojeluilmoitukset koskivat 5,9 % Kallion alueen 0 – 17 -vuotiaita lapsia ja nuoria. Edelliseen vuoteen verrattuna ilmoitusten määrä nousi Sievissä ja laski muissa kunnissa. Suhteellisesti eniten lastensuojeluilmoituksia tuli 13- 15 ja 16 -17 -vuotiaiden ikäryhmissä. Ilmoitusten kohdistumisessa eri ikäluokkiin on kuitenkin kuntakohtaisia eroja.

TAULUKKO 4. LASTENSUOJELUILMOITUKSET 2016

Lastensuojeluilmoitukset	ALAVIESKA		NIVALA		SIEVI		YLIVIESKA		YHTEENSÄ	
	lapsia	%-osuus ikäluokasta	lapsia	%-osuus ikäluokasta	lapsia	%-osuus ikäluokasta	lapsia	%-osuus ikäluokasta	lapsia	%-osuus ikäluokasta
0-2v	<5		20 (-4)	4,3	10 (+3)	4,6	22 (-2)	3,3	53 (-7)	4,1
3-6v	<5 (-7)		41 (+9)	5,6	19 (-1)	5,2	43 (-5)	4,5	106 (-4)	4,8
7-12v	6 (-12)	2,8	52 (-3)	4,9	28 (+8)	4,6	80 (-7)	6,2	166 (-14)	5,2
13-15v	7 (-3)	6,1	49 (+11)	9,6	16 (+6)	6,1	73 (+5)	12,8	145 (+19)	9,9
16-17v	<5 (-1)		28 (-7)	9,0	14 (+5)	7,8	26 (-9)	6,8	70 (-13)	7,4
Lapset yhteensä	19 (-28)	3,0	190 (+6)	6,2	87 (+21)	5,3	244 (-18)	6,3	540 (-19)	5,9
yli 18v	<5		10		<5		7		20	
Ilmoitukset yhteensä	30 (-58)		331 (-22)		136 (+27)		437 (-40)		934 (-93)	

Palvelutarpeen arviointeja alle 18-vuotiaille tehtiin peruspalvelukuntayhtymä Kalliossa vuoden 2016 aikana yhteensä 391 kappaletta (Alavieska 26, Nivala 133, Sievi 7, Ylivieska 156). Lastensuojelutarpeen selvityksiä tehtiin Kallion alueella 31 kappaletta vähemmän kuin vuonna 2015. Palvelutarpeen arviointien määrä kasvoi vuoteen 2015 verrattuna kuitenkin Sievissä ja Nivalassa. Palvelutarpeen arvioinnit pystyttiin tekemään lastensuojelulain asettamassa 3 kuukauden määräajassa.

Lastensuojelun sosiaalityön asiakkaina on ollut peruspalvelukuntayhtymä Kalliossa vuoden 2016 aikana yhteensä 463 lasta ja nuorta, mukaan lukien avohuolto ja sijoitukset kodin ulkopuolelle. Lukumäärä on 5,3 %, koko ikäryhmästä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä oli kuusi, joten sosiaalityöntekijää kohden oli noin 82 lasta/ vuosi, mikä on 18 lasta vähemmän kuin vuonna 2015.

TAULUKKO 5. LASTENSUOJELUN SOSIAALITYÖN ASIAKKAAT 2016

Alavieska	Nivala	Sievi	Ylivieska	Kallio
21 (-8)	154 (-14)	73 (-24)	215 (-105)	463 (-151)

*lastensuojeluasiakkaiden määrään vaikuttaa 1.4.2015 voimaan tullut uusi sosiaalihuoltolaki, jossa alle 18-vuotiaita koskevat palvelutarpeen/lastensuojelutarpeen arvioinnit eivät enää tilastoidu lastensuojeluasiakkuuksiin vaan ovat sosiaalihuollon asiakkuuksia. Lisäksi määrään vaikutti 1.1.2015 toimintansa aloittanut Palvelutarpeen arviointi-tiimi ja arviointiprosessin kehittäminen vaikuttavaksi sekä sosiaalihuoltolain 1.1.2016 mukaisen perhetyön kokonaisuuden perustaminen ja työtehtävien uudelleen jakaminen sosiaalihuollossa.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimin järjestetyssä tehostetussa perhetyössä Kallion alueella oli vuonna 2016 7,5 perhetyöntekijää ja 262 lasta.

TAULUKKO 6. LASTENSUOJELUN PERHETYÖ 2016

	lapset	työntekijät
ALAVIESKA	9 (+1)	1
NIVALA	82 (-22)	2
SIEVI	58 (+1)	1,5
YLIVIESKA	102 (-12)	2,5
YHTEENSÄ	283 (+6)	7,5

*yhden perhetyöntekijän työtehtäviin kuuluu tiimivastaavan työtehtävät 0,5 työajasta.

Kodin ulkopuolelle vuonna 2016 oli sijoitettuna pitkä- ja lyhytaikaisiin sijoituksiin perhehoi-dossa, tukiperheissä sekä lastensuojeluyksiköissä yhteensä 197 lasta eli 2,1 % ikäryhmästä. Pitkäaikaisesti sijoitettuna oli 80 (0,8 %) lasta ja nuorta. Pitkäaikaisissa sijoituksissa ei ollut kuntakohtaista eroa. Hoitopäiviä kertyi yhteensä 25 784 vuorokautta mikä on 605 vuorokautta vähemmän, kuin edellisenä vuonna.

TAULUKKO 7. SIJOITUKSET KODIN ULKOPUOLELLE

	2014	2015	2016
Kunnat yhteensä	153	175	197

*vuodesta 2015 lähtien on tilastoitu myös tukiviikonloput tukiperheissä, joita ei aiemmin ole tilastoitu

TAULUKKO 8. HOITOPÄIVÄT/ KODIN ULKOPUOLELLE SIIJOITUKSISSA

	2014	2015	2016
Alavieska	1 688	2 209	1 008
Nivala	9 810	10 439	11 962
Sievi	4 885	3 477	3 637
Ylivieska	11 070	10 264	9 177
Kallio	27 453	26 389	25 784
Huom. luku sisältää myös lyhytaikaiset sijoitukset, tukiviikonloput tukiperheissä, lastensuojeluyksiköissä ja perhekuntoutukset laitoksissa.			

Perheneuvolassa asioi Kallion alueen kuntalaisia vuonna 2016 yhteensä 830 henkilöä, joista 377 oli iältään 0 - 17 -vuotiasta ja 453 aikuisasiakasta. Ulkopaikkakuntalaisia asioi perheneuvolassa yhteensä 12 henkilöä. Käyntejä oli perheneuvolassa yhteensä 1774. Lukumääräisesti eniten asiakkaita oli 7–15-vuotiaiden ikäryhmästä. Vuoden aikana alle 6-vuotiaiden lasten osuus perheneuvolan asiakkaista laski edelliseen vuoteen verrattuna.

TAULUKKO 9. PERHENEUVOLAN TILASTOT

	0-17v	Aikuiset	Yhteensä asiakkaita	Käyntien määrä
Alavieska	30 (+12)	33(+5)	63 (+17)	146 (+43)
Nivala	156 (+30)	191 (+39)	347 (+69)	748 (-41)
Sievi	28 (-14)	43 (-22)	71 (-36)	126 (-82))
Ylivieska	163 (+16)	186(-13)	349 (+3)	730(-30)
Kallio	377 (+44)	453 (-2)	830 (+53)	1774 (-171)

Terapiakeskus: Kallion nuorisopsykiatrinen yksikkö Nuppu aloitti toiminnan 1.4.2014, joten vuosi 2016 oli toinen kokonainen toimintavuosi.

TAULUKKO 10. KALLION NUORISOPYSIKIATRINEN YKSIKKÖ NUPPU

2016	Ylivieska	Nivala	Sievi	Alavieska	muut	Yht.
Nupun asiakkaat	85	46 (+ 6)	21 (+9)	11	15	178 (+15)
Nupun käynnit	513 (+34)	236 (+62)	198 (+25)	35 (-8)	75	1057(+119)

Vuoden 2016 aikana ostetussa erikoissairaanhoidossa lasten ja nuorten psykiatrian kustannukset laskivat edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2015 lasten psykiatrian käynnit lisääntyivät (+58) ja nuorten psykiatrian käynnit laskivat (- 108). Lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon hoitopäivät vähenivät 530 päivällä edelliseen vuoteen verrattuna.

TAULUKKO 11. LASTEN PSYKIATRIA

	2014	2014	2015	2015	2016	2016
	käynnit	hoitopäivät	käynnit	hoitopäivät	käynnit	hoitopäivät
Alavieska	29	14	11	8	44	19
Nivala	160	148	119	52	169	174
Sievi	26	212	46	221	80	33
Ylivieska	118	572	215	321	339	213
Kallio	333	946	391	602	632	439

TAULUKKO 12. NUORTENPSYKIATRIA

	2014	2014	2015	2015	2016	2016
	käynnit	hoitopäivät	käynnit	hoitopäivät	käynnit	hoitopäivät
Alavieska	95	7	32	13	15	19
Nivala	138	509	157	473	119	150
Sievi	148	233	98	143	95	11
Ylivieska	302	421	288	355	274	448
Kallio	683	1170	575	984	503	628

TAULUKKO 13. LASTEN JA NUORTEN PSYKIATRIA YHTEENSÄ

	2014	2014	2015	2015	2016	2016
	käynnit	hoitopäivät	käynnit	hoitopäivät	käynnit	hoitopäivät
Alavieska	124	21	44	21	59	38
Nivala	298	657	276	525	288	324
Sievi	174	445	144	364	175	44
Ylivieska	420	993	503	676	613	661
Kallio	1016	2116	967	1586	1135	1067

Neuvolapalvelut ja kouluterveydenhoito: Verrattuna vuoteen 2015 kokonaiskäyntimäärissä ei ole suuria muutoksia (Alavieska -47, Nivala +666, Sievi-240 ja Ylivieska +253), vaikka syntyneiden määrä jatkui laskuaan vuonna 2016, ollen yhteensä 412 lasta (Alavieska 19, Nivala 137, Sievi 58 ja Ylivieska 198). Lapsia syntyi 50 vähemmän kuin vuonna 2015, joka on 19,4 % vähemmän kuin viime vuosien keskiarvo 511 lasta. Äitiys- ja lastenneuvolan käyntimäärän laskua on kompensoinut koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon lisääntynyt käyntimäärä sekä kausi-influenssarokotusten huomattava lisääntyminen v 2016.

Asiakasmäärät (sotu-kerran) ovat lisääntyneet kaikissa kunnissa (Alavieska +38, Nivala + 756, Sievi +67 ja Ylivieska +256). Asiakkaat ovat lisääntyneet v 2016 eniten Nivalassa, jossa kausi-influenssarokotukset siirtyivät vastaanotolta neuvolaan vuonna 2016.

Yksilöllisen tarpeen mukaisten lisäkäyntien määrä nousi huomattavasti vrt vuoteen 2015.; äitiysneuvolassa ka 12,9% (v. 2015 ka 8%), lastenneuvolassa ka 16,2%(vuonna 2015 ka 6,4%) kouluterveydenhuollossa ka 14% (v 2015 ka 3,6%) .

TAULUKKO 14. YKSILÖLLISEN TARPEEN MUKAISET LISÄKÄYNNIT VUONNA 2016

	Alavieska	%	Nivala	%	Sievi	%	Ylivieska	%	Kallio %
äitiysneuvola	29	10,8	192	11	168	18,5	359	12,5	12,9
lastenneuvola	67	9,7	205	5,5	241	14,2	589	11,6	16,2
kouluterveyd.	118	13,7	535	14,3	253	29,5	540	13,7	14
opiskelijaterv.	1		23		29		24		

TAULUKKO 15. NEUVOLA, KOULU- JA OPISKELIJATERVEYDENHOITO VUONNA 2016

	Alavieska käynnit/asiakkaat	Nivala käynnit/asiakkaat	Sievi käynnit/asiakkaat	Ylivieska käynnit/asiakkaat
Äitiysnla	269/52	1740/301	910/146	2869/553
Lastennla	692/271	3749/1281	1700/623	5095/1710
Kouluterv.huolto	860/337	3730/1482	1814/801	3930/1752
Opiskeluterv.huolto		1925/688	126/77	2046/930
Perhesuunnittelu	55/40	420/312	209/154	894/677
Seulonnat	68/68	313/312	119/119	463/463
Muut	515/354	1892/1656	954/718	2672/2265
Yht sotu kerran	2480/1105	13570/5413	5732/2412	17969/7407

TAULUKKO 16. LAPSET PUHEEKSI KESKUSTELUT JA NEUVONPIDOT 2016

	äitiysneuvola	lastenneuvola	neuvonpidot	yhteensä
Alavieska	18	6		24
Nivala	52	32	3	87
Sievi	49	42	1	91
Ylivieska	165	98		263
Yhteensä	284	178	4	466

TAULUKKO 17. RYHMÄT

	perhe- valmennus	oppilas- huolto	äiti tai perheryhmä	luento/opetus	verkstopalaveri/ hoitoneuvottelu
Alavieska (5)	0	3	1	2	0
Nivala (61)	8	24	7	19	3
Sievi (19)	4	9	0	6	0
Ylivieska (88)	9	28	43	8	6

Kouluterveydenhuollossa määräaikaistarkastukset toteutuivat lukuvuonna 2015–2016 lähes 100 % kaikissa kunnissa.

TAULUKKO 18. MÄÄRÄAIKAISTARKASTUKSET LUKUVUOSIEN PÄÄTTYESSÄ (2013 - 2015)

	vuosi	alakoulu	yläkoulu	lukio	opiskelijat
ALAVIESKA	2016	100 %	100 %		
	2015	100 %	100 %		
	2014	100 %	100 %		
NIVALA	2016	99.6%*	99.6%*	100 %	97,9%*
	2015	100%	99%*	100 %	100 %
	2014	99.7%*	100%	100 %	100 %
SIEVI	2016	100 %	99.4%*	72.3%*	
	2015	99.8 %	83%	91.9%*	
	2014	94.9%	72,6%*	94,4%*	
YLIVIESKA	2016	99.8%*	98,9%*	98,9%*	II.aste 93,3%, Amk55%**
	2015	100%	94,7%	89,8%*	II.aste 74,8%, Amk 43,8%
	2014	99.6%*	86,9%	96,1%	

Vanhempien osallistuminen koululaisten laajoihin tarkastuksiin vaihtelee hieman vuosittain. Parhaiten vanhemmat ovat osallistuneet 1-luokkalaisten lapsensa tarkastukseen ja vähiten 8-luokkalaisten tarkastuksiin.

TAULUKKO 19. LAAJAT TARKASTUKSET (vanhempi osallistunut joko th:n tai lääkärin tarkastukseen ja perheen hyvinvointiarvio tehty)

	11k	11k	11k	51k	51k	51k	81k	81k	81k
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Alavieska	95.2%	94.4%	100 %	75 %	71.4%	64.7%	59 %	58.5%	68 %
Nivala	88.8%	73.7%	69.8%	54.7%	50 %	47.4%	46.4%	44.5%	30.2%
Sievi	93 %	85,4 %	78.4%	71.9%	56.2%	73.4%	57.7%	40.9 %	48.9%
Ylivieska	93.8%	85.3%	90.8%	85,8 %	74.8%	88.4%	58.4%	70.1%%	70.1%

TAULUKKO 20. SAIRAAHOITOKÄYNTIEN % osuus käynneistä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitajalla

	Alakoulu	Alakoulu	Yläkoulu	Yläkoulu	Lukio	Lukio	Opisth	Opisk
lv	2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015	2015-2016	2014-2015
Alavieska	26.8	37	24	24.5				
Nivala	18.5	16.3	26.6	27.9	8.2	7.4	58.4	63.2
Sievi	10.8	13.9	17.7	17.3	3	3.2		
Ylivieska	3.8	3.7	16.7	15.9	5.6	7	10.3	11.6

TAULUKKO 21. KOULUJEN TILASTOJA 2015

	Ilta-päivä-toim.	Erityisen-tuen päätös 7-16v.	Opp./vuosi luokka	Opp./koulu-psykologi	Opp./kuraattori	Oppilas-kuntien määrä	Nuorisoval-tuustot
ALAVIESKA	31	12 (3,3 %)	ka 36,8	0 (ei psykologia)	367	2	0
NIVALA	40	75 (4,3%)	ka 172,6	2 ostopalvelu psykologia - perusope-tus 1726 opp /1pv/vko - lukio+NAO 843 opp/1pv/vko	- eskarit 144/ vastaava-kuraattori -alakoulut 1113 opp (11 koulua)/ 1 kuraattori - yläkoulu+ lukio 629 opp/ 1 kuraattori NAO 713 opp/ 1 kuraattori	13	1 + Lapsi-parlamentti
SIEVI	40	55	ka 96,1	1065 / 2 pv vko työ	1065	3	Parlamentti-kerho
YLIVIESKA	182	79	ka 201,4	alakoulut 1408 yläkoulut 581	alakoulut 1408 yläkoulut 581	2	1

Poliisin tilastot: Perheiden sisäiset ristiriidat ja päihteiden käyttö tulee esille poliisin ja sosiaalipäivystyksen tilastoista. Vuonna 2016 Oulun hätäkeskuksessa hätäilmoituksen vastaanottovaiheessa koti- ja perheväkivaltaan liittyviä poliisin hälytystehtäviä vuoden aikana oli yhteensä 154 kpl Kallion alueella. Ilahduttavaa on lasku edelliseen vuoteen verrattuna 41 hälytystä.

TAULUKKO 22. PERHEVÄKIVALTAAN LIITTYVÄT KOTIHÄLYTYKSET

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Alavieska	12	11	25	25	40	15
Nivala	58	79	61	40	43	57
Sievi	24	17	21	15	11	11
Ylivieska	62	69	73	106	101	71
Kallio	156	176	180	186	195	154

*Luvut ovat suuntaa antavia. Kyseessä on Oulun hätäkeskuksen hätäilmoituksen vastaanottovaiheessa "perheväkivalta" -tehtäväluokkaan luokitellut kotihälytystehtävät. (Lähde: Oulun poliisilaitos)

Sosiaalipäivystyksen tarve on viime vuosien aikana ollut huomattavaa. Yhteydenotot Vuonna 2016 tuli 381 yhteydenottoa sosiaalipäivystykseen, joista 177 yhteydenottoa koski PPKY Kallion alueen asukkaita (Alavieska 13, Nivala 60, Sievi 20 ja Ylivieska 84). Kallion alueen yhteydenotot vähentyivät 10 kappaleella edelliseen vuoteen verrattuna. Merkittävimmät syyt yhteydenottoihin ovat olleet lastensuojelun tarve, vanhemman tai lapsen päihitteiden käyttö ja perheväkivalta. Myös lasten tapaamisista aiheutuneet riidat, onnettomuudet, kuolemantapaukset ja rikokset sekä ikäihmisten palvelutarpeen arviointi (28 yhteydenottoa vuonna 2016) aiheuttavat yhteydenottoja sosiaalipäivystykseen.

5. Johtopäätökset ja lapsiasianeuvoston ehdotukset toimenpiteiksi vuodelle 2018

Johtopäätöksiä voidaan todeta, että valtaosa alueella asuvista perheistä voi hyvin, ja heidän hyvinvointinsa taataan toimivilla peruspalveluilla. Nykyisessä tilanteessa resurssia suuntautuu paljon korjaavaan työhön tai perustehtävän ylläpitoon, eikä ennaltaehkäisevää työtä pystytä tekemään riittävän tehokkaasti. Asiakaspaine ja kustannusten kasvu näkyy muun muassa lasten ja nuorten psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa ja lastensuojelussa. Kehittämisen tarvetta nähdään muun muassa kouluilla annettavassa matalan kynnyksen tuessa ja yhteistyön lisäämisessä kolmannen sektorin kanssa.

Sosiaali- ja terveystalvet ovat siirtymässä 1.1.2019 maakuntien hoidettavaksi ja kuntien vastuulle jää hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Tässä muuttuvassa tilanteessa on luontevaa, että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat laaditaan kuntakohtaisesti, jolloin myös saadaan tarvittava tieto kuntien hyvinvointikertomuksiin.

Lapsiasianeuvosto oli huolissaan korjaavien palvelujen palvelutarpeiden jatkuvasta kasvusta ja ehdottaa seuraavia toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi Kallion ja alueen kuntien toimintasuunnitelmiin ja talousarvioihin vuodelle 2018:

1. Matalan kynnyksen ennaltaehkäisevän ja psykososiaalituen tarjoaminen yleisissä palveluissa

Vastuutaho: Kuntien sivistystoimet

- Riittävä koulukuraattori ja -psykologi resursointi suhteessa oppilasmääriin, koulujen määrään huomioiden myös esiopetus ja toinen aste.
- Oppilashuollon ohjaus/ johtoryhmien sekä yhteisöllisten oppilashuoltoryhmien toiminnan kehittäminen oppilashuoltolain mukaisesti
- Etuluokkien ja laaja-alaisen erityisopetuksen kehittäminen huomioiden myös ala-aste
- Matalankynnyksen mielenterveyspalveluiden tarpeen selvittäminen kouluissa
- Erityisen tuen kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Vastuutaho: Kaikki toimijat

- Ehkäisevien ja matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen mahdollisuuksien ja lain säädännön mukaisesti.
- Yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa matalan kynnyksen palveluiden kehittämisessä ja järjestämisessä.

2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien päivittäminen ja seuraaminen kuntakohtaisesti

Vastuutaho: kunnat

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien laatiminen kuntakohtaisesti
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien seuraaminen ja raportointi siten, että joku toimiva kuntakohtainen monialainen yhteistyöryhmä ottaa vastuun asiasta.

6. Kehittämisehdotukset ja konkreettiset toimet (taulukko)

KEHITTÄMIS-HAASTEET	KONKREETTISET TOIMET	VASTUUTAHO	AIKATAULU JA SEURANTA	
<p>Varhaiskasvatus</p> <p>- Ennaltaehkäisevän työn kehittäminen ja varhainen puuttuminen.</p> <p>-Verkostomaisesti toimivan perhekeskuksen kehittäminen yhteistyössä Kallion toimijoiden kanssa.</p>	<p>- Kasvatuskumppanuus-koulutus ja siihen liittyvä työmenetelmäohjaus (Stakesin malli) kohdennetaan vuosittain uusille työntekijäryhmille– Eri toimijoiden väliset sopimukset rajapinta prosesseista.</p> <p>– Henkilöstön kouluttaminen.</p> <p>– Sopimusten mukainen toiminta.</p>	<p>-Varhaiskasvatuspalveluiden johtoryhmä</p>	<p>- 2014–2017</p> <p>– 2014–2017</p>	<p>Varhaiskasvatus siirtyi kuntien toiminnaksi 1.1.2016</p> <p>Kunnissa jatkettiin Lapset- puheeksi toimintamallin käyttöä. Lapset puheeksi-keskusteluja on tarjottu syksystä 2015 alkaen kunnallisessa perhepäivähoidossa 3-vuotiaiden olevien lasten vanhemmille. Kunnallisten päiväkotien osalta Lapset puheeksi- vasu-keskustelu tai Lapset puheeksi- keskustelua tarjottiin 3-vuotiaiden lasten vanhemmille. Kotihoidossa tai yksityisessä päivähoitossa olevien 3-vuotiaiden lasten osalta Lapset puheeksi-keskusteluja tarjotaan lastenneuvolassa.</p> <p>Lastenneuvolassa tehtävän laajan 4-vuotistarkastuksen toteutuksen yhteistyö- ja tiedonsiirtokäytännöt ovat vakiintuneet lasten vanhempien, lastenneuvolan ja varhaiskasvatuspalveluiden henkilökunnan välillä.</p> <p>Perhekeskusprosessien kehittämiseen on osallistuttu</p>
<p>Neuvola</p> <p>– Erityistä tukea tarvitsevien perheiden palvelut: yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen.</p> <p>– Palveluketjujen toimivuus.</p> <p>– Moniammatillinen yhteistyö.</p> <p>– Neuvolan roolin selkiyttäminen lastensuojeluperheen asiakkuudessa</p>	<p>– Vertaistukiryhmät.</p> <p>– Perhepalveluohjaajien ja terveydenhoitajien välisen yhteistyön kehittäminen.</p> <p>– Yhteisiin sopimuksiin perustuva toimintatapa.</p> <p>– Ajantasainen tiedote perheiden palveluista asiakkaille.</p> <p>– Tiedonkulun ja hoitopolkujen parantaminen moniammatillisessa yhteistyössä.</p> <p>– Kouluttautuminen ja yhteistyöstä sopiminen.</p>	<p>– Koko henkilöstö</p> <p>- Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa</p> <p>- Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa</p> <p>- Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa</p>	<p>– 2014–2017</p>	<p>Arvio Yhteistyöstä terveydenhoitajien ja perhepalveluohjaajien kanssa on sovittu.</p> <p>Palveluketjujen toimivuudessa on vielä kehitettävä</p> <p>Perhekeskusprosessien kehittämiseen on osallistuttu</p> <p>Useita terapioiden tarvitseville lapsille kuntoutussuunnitelman laadintaan liittyvän lomakkeen suunnittelu aloitettiin v 2016</p> <p>Lastensuojelun ja neuvolan yhteistyötä vielä kehitettävä</p>

KEHITTÄMIS- HAASTEET	KONKREETTISET TOIMET	VASTUUTAHO	AIKATAULU JA SEURANTA	
Lastensuojelu				
-Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työmäärä suhteessa henkilöstötoimitukseen.	- Työntekijäresurssien kohdentaminen, prosessien toimivuus ja uusien toimintamallien käyttöönotto	Esimies yhteistyössä henkilöstön kanssa	2014-2017	<p>palvelutarpeen arviointitiimi (ARVI) toiminta käynnistettiin ja arviointikriteerien laatiminen lastensuojelussa tehostui</p> <p>- avoimuuden lastensuojelutyössä asiakkuuksien kriteerit täsmentyivät</p> <p>- sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön kokonaisuus (SOHVI) käynnistettiin ja perhetyön asiakkuuksien kriteereita tarkennettiin.</p> <p>- yhteistyömalli luotiin Sohvin ja perheneuvolan välille.</p> <p>-sosiaaliohjaajien tehtäväkuvaa muutettiin ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden käyttöä saatiin lisättyä</p> <p>-tehostetun perhetyön uusi toimintamalli otettiin käyttöön</p> <p>- henkilöstö osallistui uusia toimintamalleja koskeviin koulutuksiin</p> <p>-lastensuojelussa laadittiin yhteistyössä kuraattorien kanssa lastensuojeluilmoitusmenettelyä koskeva koulutusmateriaali, jota kuraattorien kautta levitettiin kuntien opetushenkilöstölle</p> <p>- koulujen ja lastensuojelun välistä yhteistyötä koskeva mallinnus sovittiin tehtävän opiskelijatyönä. Kesken.</p>
- Lastensuojeluasioiden yhtenäiset toimintamallit eri ammattilaisille.	- Kuntiin moniammatillisen työn yhteistoimintamallit.	- Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	-2014-2017	
- Verkostomaisesti toimivan perhekeskuksen kehittämisen yhteistyössä Kallion toimijoiden kanssa.	- Kallion eri toimijoiden väliset sopimukset rajapinta prosesseista. - Henkilöstön kouluttaminen. - Sopimusten mukainen toiminta.	- Kaikki perhepalveluverkostossa toimijat	-2014-2017	<p>-henkilöstö osallistui kuntakohtaisiin perhekeskustyöryhmiin ja muihin kuntien moniammatillisiin työryhmiin</p> <p>-johtava sosiaalityöntekijä nimettiin lastensuojelun edustajaksi Nivalan ja Sievin oppilashuollon ohjausryhmiin</p> <p>- Kaste-hankkeessa järjestettiin lastensuojelun tulosyksikön henkilöstön ja A-klinikan yhteinen kehittämisäamupäivä</p>

KEHITTÄMIS-HAASTEET	KONKREETTISET TOIMET	VASTUUTAHO	AIKATAULU JA SEURANTA	
<p>Vapaa-ajan palvelut</p> <p>a) Nuorten palvelu- ja ohjausverkostojen toiminnan kehittämisen</p> <p>b) Työmenetelmien kehittämisen (esim. tilatoiminta, vertaisryhmätoiminta ja kilpailuvapaat liikuntaryhmät)</p> <p>c) Nuorten osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen</p>	<p>a) Nuorten palvelu- ja ohjausverkostojen kokoonpanojen tarkastelu sekä toiminnan tavoitteiden täsmentäminen</p> <p>– Laajan monialaisen työntekijätapaamisten aloittaminen</p> <p>b) Nuorten ennaltaehkäisevä hanke Nuorten ystävät ry:n kanssa</p> <p>c) Vaikuttamis- ja kuulemisjärjestelmien tekeminen nuorille kiinnostaviksi</p>	<p>Kuntien nuorisotoimien esimiehet</p>	<p>Kehittämisaikajakso v. 2014 -17.</p> <p>Seuranta: jatkuva prosessi.</p>	<p>Nuorten palvelu- ja ohjausverkostojen kehittäminen eteni Ylivieskassa, työ edelleen kesken. Laajat monialaiset työntekijätapaamiset toteutuivat Ylivieskassa laajennetun palveluverkoston tapaamisissa. Varsinaisen palveluverkoston kokoonpano tiivistettiin loppuvuonna.</p> <p>nuorten ohjaus- ja palveluverkosto toimi Nivalassa aktiivisesti parantaen nuorille suunnattujen palvelujen keskinäistä toimivuutta ja vaikuttavuutta</p> <p>.</p> <p>b: Nivalan nuorisotilan toimintaa ja käytäntöjä muutettiin keväällä. Muutoksia tehtiin aukioloihin, varattiin ala- ja yläkoululaisille omat ajat. Nuorisopalveluiden toiminta monipuolistui ja nuorten yhteisöllisyyttä tukevia tapahtumia järjestettiin aktiivisesti. Vuoden aikana kehitettiin yhteistyötä muiden nuorten kanssa toimivien seurojen ja yhteisöjen kanssa, esim. Päihteen porukka – toiminta seurakunnan kanssa. Syksyllä aloitettiin kilpailuvapaa sählyryhmä nuorille. Vaikuttamis- ja kuulemisjärjestelmien tekeminen kiinnostavaksi on edelleen iso haaste. Ylivieskan nuorisovaltuusto toimii</p> <p>. c: Nivalan Nuorisovaltuusto kokoontui säännöllisesti ja sillä oli edustajat sivistys- ja teknisessä lautakunnassa sekä kaupunginvaltuustossa. Nuorisovaltuustovaalien aikana syksyllä esiteltiin valtuuston toimintaa nuorille ja heräteltiin kiinnostusta esim. somessa julkaistulla nuorten itse tekemällä videolla</p>
<p>Mielenterveys ja päihdetyö</p> <p>– Sektorirajat ylittävä yhteistyö.</p> <p>– Systemaattinen asiakkaiden lasten huomioiminen.</p>	<p>-sektorirajat ylittävien toimintamallinen vahvistaminen, verkostopalaverit</p> <p>Lapset puheeksi - menetelmän systemaattinen käyttö</p>		<p>2014 - 2017</p> <p>-2014-2017</p>	<p>Osallistuttiin moniammatillisten prosessien rajapintojen kuvaamiseen erityisen tuen työryhmissä ja jatkokyöskentelyyn kehittämissä.</p> <p>- Lapset puheeksi menetelmän käyttöönotto aloitettiin</p>

KEHITTÄMIS- HAASTEET	KONKREETTISET TOIMET	VASTUUTAHO	AIKATAULU JA SEURANTA	
<p>Perheneuvola</p> <p>- Asiakastyön suuntaaminen enemmän alle kouluikäisiin ja peruskouluikäisten asiakkaiden hoitamiseen.</p> <p>-Perheneuvolan psykologien työtöhtävien laaja-alaisuus ja monimuotoisuus</p> <p>- Verkostomaisesti toimivan perhekeskuksen kehittämisen yhteistyössä Kallion toimijoiden kanssa.</p> <p>- Ryhmämuotoisen toiminnan kehittäminen</p> <p>- Perheiden ongelmien monimutkaisuuden ja vaikeutumisen. Perheen sisäisten vuorovaikeutusongelmien lisääntyminen yhteistyössä Kallion toimijoiden kanssa</p>	<p>-yhteistyön kehittämisen neuvolan ja päivähoiton kanssa</p> <p>- Kallion psykologien työnkuvan ja tehtäväjön selkiyttäminen edelleen</p> <p>- Kallion eri toimijoiden väliset sopimukset rajapinta prosesseista.</p> <p>- Henkilöstön kouluttaminen.</p> <p>- Sopimusten mukainen toiminta.</p> <p>- Ryhmät</p> <p>-Kotikäyntien lisääminen osana perheneuvolatyötä</p>	<p>-Perheneuvola, neuvola, päivähoito</p> <p>- Yhteistyössä perheneuvolan, tk:n psykologin, neuvolan, erityistyöntekijöiden ja koulupsykologin kanssa.</p> <p>- Kaikki perhepalveluverkostossa toimijat</p> <p>- Perheneuvola ja mahdolliset muut toimijat</p> <p>-Perheneuvolan henkilöstö</p>	<p>-2015-2016</p> <p>- 2015-2016</p> <p>2014-2017</p> <p>-jatkuva prosessi</p> <p>-jatkuva prosessi</p>	<p>.</p> <p>Yhteistyö eri tahojen kanssa on edelleen jatkunut, tehtäväjakoa on selkiytetty</p> <p>.</p> <p>- Osallistuminen moniammatillisten prosessien rajapintojen kuvaamiseen yleisen, varhaisen ja erityisen tuen työryhmissä</p> <p>2016 vuoden aikana ei ole ollut mahdollisuutta ryhmämuotoisen toiminnan jatkamiseen/kehittämiseen.</p> <p>-Kotikäynnit lisääntyneet. Yhteistyöt perhepalveluohjaustiimin kanssa on tiivistynyt</p> <p>- Osallistuminen moniammatillisten prosessien rajapintojen kuvaamiseen yleisen, varhaisen ja erityisen tuen työryhmissä ja jatkotyöskentelyyn kehittämisyöryhmissä.</p> <p>-</p>
<p>Ennalta ehkäisevä Perhetyö</p> <p>-Verkostomaisesti toimivan perhekeskuksen kehittämisen yhteistyössä Kallion toimijoiden kanssa.</p> <p>- Ryhmämuotoisen toiminnan kehittäminen</p>	<p>Kallion eri toimijoiden väliset sopimukset rajapinta prosesseista.</p> <p>- Henkilöstön kouluttaminen.</p> <p>- Sopimusten mukainen toiminta.</p>	<p>Kaikki perhepalveluverkostossa toimijat</p> <p>- Eri toimijat</p>	<p>2014- 2017</p> <p>-2014-2015</p>	<p>-toiminta muuttui siten , että ennaltaehkäisevä perhetyö ja neuvolan perhepalveluohjaus yhdistettiin sosiaalihuoltolain mukaiseksi palveluksi perheohjaus tiimi Sohviksi 1.1.2016.</p> <p>-vuoden aikana on käyty läpi ja päivitetty oman toiminnan kriteerit ja yhdyspinta-prosesseja</p>

KEHITTÄMIS-HAASTEET	KONKREETTISET TOIMET	VASTUUTAHO	AIKATAULU JA SEURANTA	
Seurakunta – Eniten apua tarvitsevien perheiden tavoittaminen.	- Osallistuminen aktiivisesti tukiverkoston kehittämiseen.			
Koulutyö – Lasten, nuorten ja heidän perheensä kokonaisvaltainen huomiointi ja tukeminen ennaltaehkäisevästi	a) Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden kehittäminen lain edellyttämällä tavalla. b) Lapset puheeksi -käytäntöjen aloittaminen c) Oppilaiden ja opiskelijoiden tukeminen opintojen nivelvaiheissa d) Jopo -toiminnan kehittäminen	a, b, d) – Sivistyspalveluiden johto – Monialaiset ryhmät c) Opettajat, opinto-ohjaajat ja kuraattorit	Kehittämisaikajakso v. 2014 -17. Seuranta: Jatkuva prosessi.	a) Ylivieskassa psykologin virka täytetty. Vastaavan kuraattorin virat on täytetty vuoden 2015 aikana. Sievin ja Alavieskan vastaavat kuraattorit ostopalveluna alustavan suunnitelman mukaan. Nivalassa kuraattoripalvelut on järjestetty lain edellyttämällä tavalla. Koulupsykologipalveluissa on ollut vaihteluita. Kevätlukukautena perusopetuksessa psykologipalvelu ostopalveluna 2pv/vk ja syyskautena kokoaikainen psykologi n. 3kk. Lukiassa ja toisella asteella yhteinen ostopalvelupsykologi 1pv/vk elokuulta lähtien. b) Lapset puheeksi mallin käyttöön ottaminen on keskeneräinen eri kunnissa. Nivalan perusopetuksessa LP-menetelmään on koulutettuna n. 20 henkilöä, mutta menetelmä ei ole vielä käytössä. c) Nivelvaiheissa oppilaiden tukeminen tapahtuu kuntakohtaisten käytäntöjen mukaan Nivalassa mm.6.-luokkalaisille kuraattorin pitämä tunti yläkouluun siirtymisestä + henkilökohtaiset tapaamiset. Tutustumiset yläkouluun (3x) ja ryhmäyttämispäivä yhteistyönä seurakunnan kanssa Sievissä rehtorin / opon pitämä tunti kouluittain 6 – luokille yläkouluun siirtymisestä. Lisäksi kuraattori tapaa tulevat yläkoululaiset henkilökohtaisesti. Toukuussa tulevat seiskat ovat lisäksi päivän yläkoululla. Elokuussa on seurakunnan leirikeskuksesta 7nsille luokille vuorokauden kestävä yökoulu, joka järjestetään yhdessä vapaa-aikatoimen kanssa. d) Ylivieskassa on toiminnassa 2 Jopo –ryhmää ja Nivalassa 1 Jopo –ryhmä. ja Nivalassa 1 Jopo –ryhmä. - Lisäksi Nivalassa on toiminut koulu-nuorisotyöntekijä hankerahoituksella. Nivalassa kaupunginhallituksen asettama Lapsiasian työryhmä aloitti vuoden lopulla.

LIITTEET

LIITE 1. ALAVIESKAN SEURAKUNNAN LAPSI- PERHE - JA NUORISOTYÖ 2016

Lapsityö 0-6 v.	ryhmiä	osallistujia	ohjaajia	
Päiväkerho 4-5 v.	7	50	1	
Perhekerho	1	465 aikuisia 717 lapsia	3	
IP-kerho (1lk)	-	-	-	
Pyhäkoulut	2	15	7	
Leirit/Retket	1	15	2	
Varhaisnuorisotyö 7-14 v.				
	ryhmiä	osallistujia	vapaaehtoisia ohjaajia	leiri-/matka- vuorokausia
Kerhotoiminta	1	13	2	-
Leirit 2		30	10	5
Muut tilaisuudet/tapahtumat/ yhteistyö	6	87	-	-
Nuorisotyö 15-18 v.				
	ryhmiä	osallistujia	vapaaehtoisia ohjaajia	leiri-/matka- vuorokausia
Avoimet ryhmät	13	164	-	-
Säännölliset ryhmät	-	-	-	-
Leirit	-	-	-	-
Retket	1	15	-	-
Isoskoulutus ja -toiminta	1	10	-	3
Muut tilaisuudet/tapahtumat/ yhteistyö	5	434	-	-
Rippikoulut	2	29	18	6